

Rauhan rakentajat -matkalaukku



RKI

RAUHANKASVATUS-
INSTITUUTTI

Rauhan rakentajat -matkalaukku

Tervetuloa Maailmankoulun matkalle! Tämä matkalaukku on suunniteltu sekä varhaiskasvatukseen (5-6-vuotiaat) että alkuopetuksen (1-2 lk) käyttöön. Löydät laukusta valmiit työpaja-suunnitelmat sekä niihin liittyvät materiaalit. Ensimmäisen työpajan olemme suunnitelleet varhaiskasvatukseen sopivaksi ja toinen työpaja on suunnattu alkuopetusluokille. Molemmat ovat toki sovellettavissa kummallekin ikäryhmälle ja ryhmien omat tarpeet huomioiden.

Työpajojen lisäksi kannattaa kurkistaa myös Lukunurkkaukseen, johon olemme koonneet teemaan liittyviä kirjavinkkejä. Lopusta löydät myös ideoita ja kansalaisjärjestöjen materiaaleja aiheen jatkokäsittelyyn.

Uusissa opetussuunnitelmissa korostuu lapsi tutkijana, kokijana ja ihmettelijänä. Lasten aktiivista toimijuutta korostetaan ja samoin sitä, miten lasten omat ajatukset sekä mielipiteet on tärkeää huomioida. Rauhan rakentajien matkalaukkuun olemmekin koonneet erityisesti harjoituksia, jotka ovat toiminnallisia ja osallistavia.

Jokaisen harjoituksen loppuun on kirjoitettu valmiita purku- ja pohdintakysymyksiä. Toiminnallisten tehtävien lisäksi yhtä tärkeää on pysähtyä pohtimaan ja keskustelemaan yhdessä.

Rauhan rakentajat -matkalaukun materiaaleissa syvennytään siihen, miten rauhan kysymyksiä voidaan käsitellä pienten lasten kanssa ja mitä ne pitävät sisällään lapsen arjessa. Esimerkiksi kaveritaidot, sovittelutaidot ja väkivallattomuus ovat tärkeitä opittavia rauhantaitoja. Niitä voidaan harjoitella yhdessä toimimalla, keskustelemalla ja tunne- ja empatataitoja harjoittelemalla sekä ristiriitojen ratkaisumalleja etsimällä. On myös tärkeää varmistaa, että jokainen voi osallistua ja kokea kuuluvansa ryhmään. Kun taidot ovat vasta kehittymässä, vastuu onkin aikuisella luoda kaikille turvallinen ympäristö, jossa yhdessä toimimista voi harjoitella ja jossa jokainen löytää oman tärkeän paikkansa.

Illoisia yhteisiä oppimiselämyksiä toivottavat tämän matkalaukun suunnitelleet ja pakanneet Hanna Kuuluvainen ja Heidi Nissinen sekä Maailmankoulun tiimi!

Rauha ei tarkoita vain ristiriitojen poissaoloa, vaan oikeudenmukaisuuden läsnäoloa.

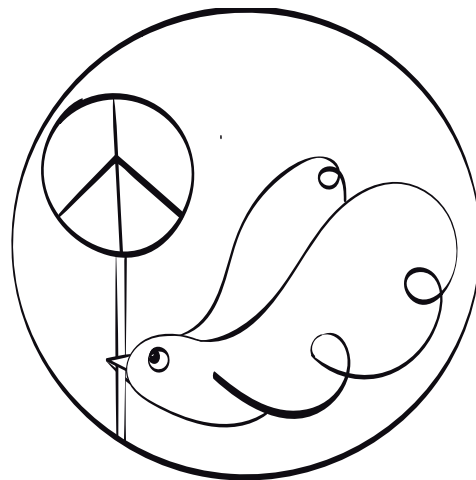
Martin Luther King

Ei ole tietä rauhaan, rauha on tie.

Mohandas Gandhi

Maailman rauhan päivää vietetään 21. elokuuta.

Sisällysluettelo:



Varhaiskasvatus:

Rauhan rakentajat työpaja 1.

- Miltä rauha tuntuu?.....4
- Ristiriitoja ja ratkaisuja.....4
- Rauhantyökaluja päiväkotiin.....5

Rauhan rakentajat työpaja 2.

- Pelätin ja rastas prosessidraama.....8

Alkuopetus (1-2 lk):

Rauhan rakentajat työpaja 1.

- Ruuhkaa liikenteessä.....10
- Turvallinen paikka koulussamme.....11
- Rauhanpuu.....12

Rauhanrakentajat työpaja 2.

- Pelätin ja rastas: tarina ja draamaharjoituksia.....13

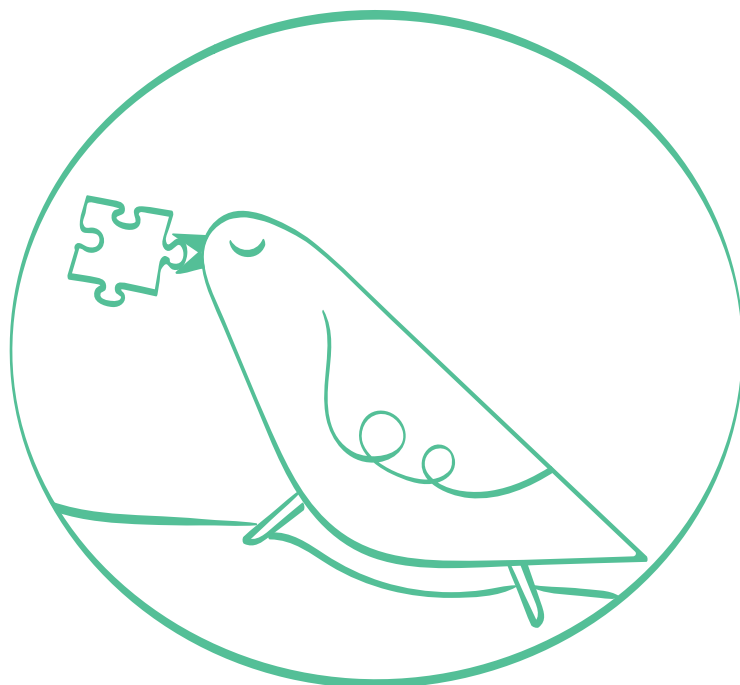
Lukunurkkaus: Kirjavinkkejä ja tehtäviä varhaiskasvatukseen ja alkuopetukseen.....14

Rauhan rakentajat 1. työpaja

Rauhankasvatus on päiväkotikäisten kohdalla paljolti kaveritaitojen sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua. Isossa mittakaavassa tavoitellaan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta, yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen yhteiskunnan rakentamista.

Pienen ihmisen mittakaavassa lähdetään liikkeelle konkreettisista taidoista: Miltä rauha tuntuu omassa kehossa? Miten rauhoitan itseni? Miten toimia yhdessä niin, että kaikilla on hyvä ja turvallinen olla?

Tähän työpajaan olemme koonneet kaksi harjoitusta, joiden jälkeen voi olla hyvä koota käsitellyjä teemoja yhteen esimerkiksi tarinoiden avulla. Lopusta löydät Lukunurkkauksen, jossa on useita kirjavinkkejä juuri rauhankasvatuksen teemoihin liittyen. Tämä työpaja sisältää lisäksi kaksi ehdotusta pysyvämpien rauhantyökalujen ottamiseksi mukaan päiväkodin arkeen. Olisiko rauhan pöytä teidän päiväkodin juttu? Tai olisiko rauhan ruususta ristiriitojen ratkomiseen apua?



VARHAISKASVATUS

MILTÄ RAUHA TUNTOU?

TAVOITE: Tavoitteena on pysähtyä kuulostelevaan ja havainnoimaan rauhallista tilannetta sekä sitä, miltä rauha tuntuu omassa kehossa sekä omassa päiväkotiryhmässä.

VALMISTELUT: Tarvitsette höyhenen, simpukan tai jonkin muun tunnusteltavan esineen.

AIKA: 5-10 min

1. Pyydä lapsia ottamaan hyvä, mukava asento ja sulkemaan silmät. Varmista, että jokaisella on hyvä olla omalla paikallaan. Kuunnelkaa hetki hiljaisuutta ja rauhaa tilassa: Miltä rauha kuulostaa? Miltä rauha tuntuu?
2. Tehkää jokin ryhmälle tuttu rentoutusharjoitus tai kokeilkaa tätä helppoa mindfulness-harjoitusta: laita kaunis höyhen tai vaikkapa simpukka hiljaa kiertämään kädestä käteen. Jokainen voi omalla vuorollaan tunnustella sitä, kokeilla sitä rauhassa kämmenellään ja ojentaa sen hiljaa ja ystävällisesti seuraavalle.

RISTIRIITOJA JA RATKAISUJA

TAVOITE: Harjoituksen tavoitteena on opetella eri tapoja ratkaista ristiriitoja. Tavoitteena on lisäksi rohkaistua toimimaan ristiriitojen ratkaisemiseksi ja huomata, että jokaisella on taitoja ja ratkaisuja.

VALMISTELUT: Tulosta [ristiriitakortit](#) ja leikkaa kortit irti. Laita ne koriin tai pussiin.

AIKA: 20-30 min

1. Keskustelkaa lasten kanssa hetki siitä, onko aina helppoa olla rauhallinen? Milloin ei ole? Oma mieli voi olla myös levoton ja rauhallinen toisten kanssa toimiminen voi joskus olla vaikeaa. Voi tulla riitatilanteita toisten kanssa ja niiden ratkaiseminen ei aina ole helppoa. Rauhantaitoja voidaan kuitenkin opetella yhdessä.
2. Anna lasten vuorollaan käydä nostamassa pussista ristiriitakortti. Katsokaa yhdessä kuva ja lue kortin tarina ääneen.
3. Nyt lapset voivat pohtia ratkaisuja tilanteeseen. Ratkaisuja voi olla useita erilaisia. Harjoitelkaa rauhantaitoja myös keskustellessa: Huolehdi ettei kukaan keskeytä tai puhu päällekkäin ja että myös ne, jotka ovat arempia osallistumaan pääsevät mukaan. Hyvä osallistumismahdollisuus hiljaisemmille lapsille voi olla esimerkiksi peukkuäänestys: kuinka monelle on sattunut samanlainen tilanne? Kuinka moni aikoo kokeilla tätä ratkaisua seuraavalla kerralla samanlaisessa tilanteessa?

Kortit on toteutettu yhteistyössä [Suomen Mielenterveysseuran](#) kanssa.

VARHAISKASVATUS

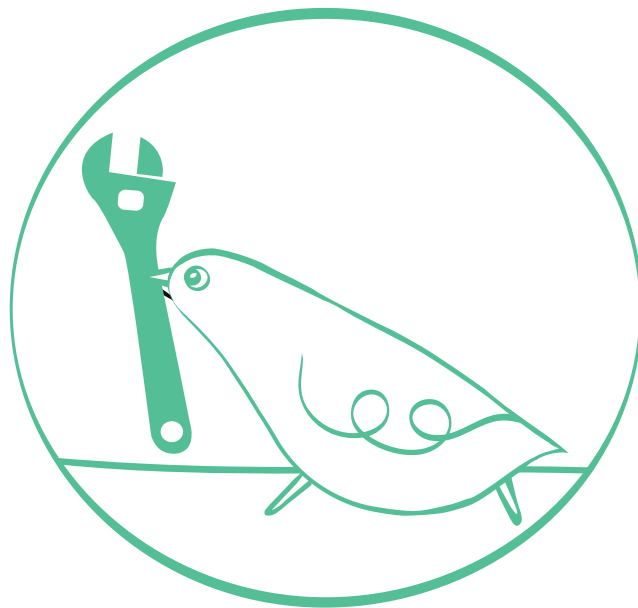
RAUHAN TYÖKALUJA PÄIVÄKOTIIN

Maria Montessori (1870-1952) on kansainvälisesti tunnettu paitsi luomastaan montessoripedagogiikasta myös tärkeästä rauhantyöstään. Hän onkin ollut kolme kertaa ehdokkaana Nobelin rauhanpalkinnon saajaksi. Montessori on nostanut vahvasti esille ajatusta siitä, että rauhantyö lähtee ennen kaikkea lapsista. Montessori korostaa kasvatustyön merkitystä ja sitä, että meidän tulisi opettaa lapsille rauhantaitoja jo aivan pienestä pitäen. Montessoripäiväkodeissa ja kouluissa onkin usein oma rauhankasvatussuunnitelmansa. Useista Montessorin ideoimista rauhankasvatuksen välineistä on inspiroiduttu laajemminkin ja niitä on otettu käyttöön päiväkodeissa, kouluissa ja kodeissa ympäri maailmaa.

Esittelemme tässä **kaksi** helposti toteutettavaa rauhan työkalua, jotka ovat sovellettavissa hyvin monenlaisiin päiväkoteihin ja päiväkotiryhmiin sekä myös alakouluikäisten opetukseen.

“Averting war is the work of politicians; establishing peace is the work of education.”

Maria Montessori



Rauhan pöytä

Rauhan pöytä (tai joissakin kouluissa ja päiväkodeissa käytössä oleva rauhan nurkkaus) toimii kahdella tavalla. Se voi olla tärkeä rauhoittumispaikka lapselle. Rauhantaitojen kannalta onkin olennaista harjoitella rauhoittamaan itsensä ensin ja toimimaan rauhallisesta mielialasta käsin. Lisäksi rauhan pöytä on paikka, johon tullaan selvittämään ristiriidat. Alkuun ja isoissa ristiriitatilanteissa tilanteet kaipaavat myös aikuisen ohjausta, mutta monet käytännönkokemukset osoittavat myös, että harjoittelun myötä lapset oppivat taitavammiksi ja voivat tulla pöydän ääreen myös keskenään ja selvittää ristiriitansa pöydältä löytyvien välineiden avulla.

Rauhan pöytä on minimissään pieni lasten tasolla oleva pöytä ja kaksi tuolia. Lisäksi tarvitaan tiimalasi sekä jokin väline, jonka avulla jaetaan puheenvuoroja. Se voi olla esimerkiksi pieni kukka, sydämen muotoinen kivi tai puinen keppi. Olennaista on myös se, että pöytä sijaitsee rauhallisessa paikassa ja että rauhaa kunnioitetaan niiden kohdalla, jotka pöydän ääressä ovat. Lopussa löytyy lista ideoista, joita pöydälle voidaan myös lisätä.

1. Rakentakaa rauhan pöytä yhdessä lasten kanssa. Tehkää siitä kaunis. Ehkä löydätte pöydälle jonkin kauniin liinan? Innostutteko piirtämään pöydän lähistölle, seinälle jonkin rauhaan liittyvän piirrustuksen? Voisiko pöydällä olla korissa asioita, jotka helpottavat rauhoittumista ja rentoutumista? Mitä ne voisivat olla, pohtikaa yhdessä.
2. Anna jokaisen lapsen käydä kokeilemassa pöydän luona rauhoittumista. Kerro, että rauhan pöytä on paikka, jossa voi rauhoittua jos harmittaa tai suututtaa. Siinä istutaan hiljaa ja rauhoitutaan. Esittele välineitä, jotka auttavat rauhoittumisessa. Esimerkiksi tiimalasin seuraaminen hiljaa on yksi hyvä apu. Kun tiimalasin aika on kulunut, on seuraavan vuoro kokeilla.



3. Kun pöytä on tullut kaikille tutuksi, opetelkaa käyttämään sitä ristiriitojen sovitelussa. Kuka tahansa, jolla on paha mieli ja haluaa selvittää tilannetta, voi kutsua toisen pöydän ääreen. Kutsuja saa ottaa ensin pöydällä olevan kukan/kiven/kepin käteensä. Se on merkinä siitä, että on hänen vuoronsa puhua. Toisen on kuunneltava hiljaa. Kutsuja kertoo, **miltä hänestä tuntuu ja mitä hän toivoo**. Sitten hän ojentaa merkin kaverille ja kuuntelee hänen vastauksensa. Merkkiä voidaan ojentaa vuorotellen niin kauan kuin ristiriita saadaan ratkaistuksi. Huutamista ja haukkumista ei sallita, vaan keskustelu on tärkeää käydä ystävällisesti. Joskus voi olla tarpeen pitää taukoa ja kokeilla uudelleen.

4. Sopikaa jokin tapa, mitä tehdään kun riita on sovittu. Joillakin lapsilla oman tilan tarve on suurempi tai halaus ei muusta syystä tunnu hyvältä sovinnon eleeltä. Rauhan pöydällä voi olla esimerkiksi kello, jota sopijat yhdessä soittavat sovinnon merkiksi.

Ideita rauhan pöytään:

- Pätkä narua ja vellikello/kulkunen. Naru nostetaan lattialle ja sen päällä kuljetaan rauhallisesti, samalla keskittyen sekä pysymään narun päällä että kulkemaan niin hiljaa, ettei kädessä oleva kello soi.
- Rauhankyyhky, rauhanmerkki tai muita rauhaan liittyviä symboleita
- Iso litteä kivi, vesilasi ja pensseli. Kivelle voi maalata vedellä kuvioita ja katsoa niiden hidasta haihtumista.
- Kädessä pyöriteltäviä tai hypisteltäviä esineitä rauhoittumiseen
- Esimerkiksi Pinterestistä ja Youtubesta löydät runsaasti erilaisia esimerkkejä hakusanalla "Peace table".



Rauhan ruusu

Rauhan ruusu on myös väline ristiriitojen sopimiseen ja se voi hyvin olla yhdistettynä edellä kuvattuun rauhan pöytään, toimia puheenvuoron merkinä neuvottelijoille. Rauhan ruusu toimii myös itsenäisenä välineenä, jos päiväkodissanne ei ole mahdollisuutta tai paikkaa rauhan pöydälle.

Tällä videolla ([Peace rose](#)) kerrotaan havainnollisesti Rauhan ruusun idea ja sen käyttämöhdollisuudet. Ristiritatilanteen ratkaisumalli on tuotu tässä hyvin selkeäksi ja konkreettiseksi ja sitä on mahdollista ohjata ja harjoitella myös ihan pientenkin lasten kanssa!

Rauhan rakentajat 2. työpaja

PELÄTIN JA RASTAS PROSESSIDRAAMA

Materiaalin kokonaisuutena löydät [täältä](#).

Pelätin ja rastas tarinan löydät [täältä](#).

Pelätin ja rastas on prosessidraama, joka on tehty Katri Tapolan kirjoittaman ja Alessandro Pellicionin kuvittaman samannimisen tarinan pohjalta. Se on syntynyt draamapedagogi Katja Lehtolan suunnittelemana ja hioutunut lopulliseen muotoonsa Katja Lehtolan ja oululaisen Merikosken päiväkodin eskariryhmään kuuluvien lasten kanssa käytännössä kokeillen, testaten ja draaman maailmaan eläytyen.

Pelätin ja rastas vie osallistujat seikkailemaan, kuvittelemaan ja eläytymään jännittävän tarinan matkassa! Lapset pääsevät kokeilemaan eri rooleja, tutkimaan erilaisia tunteita ja ilmaisutapoja sekä harjoittelemaan toiminnallisin ja elämyksellisin keinoin tärkeitä rauhankasvatuksellisia tavoitteita!

Pelätin kuunteli itseään ja pelkäsi tehneensä väärin. Se kutsui jänikset luokseen, kaivoi niille ruokaa lumen alta ja antoi viimeisen porkkanan lumiukolle nenäksi.

Kiitokseksi se kuuli lasten naurun.

Pelätin ja Rastas



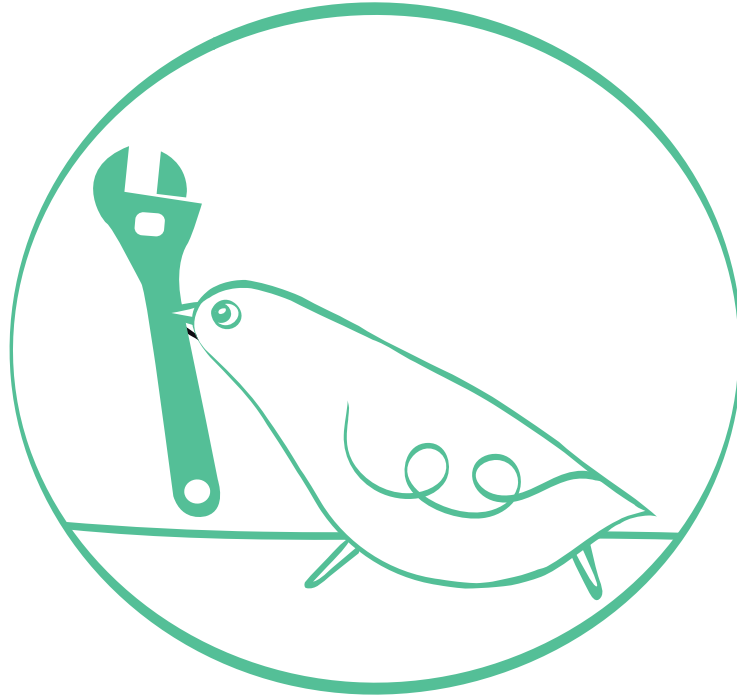
Rauhan rakentajat työpaja 1.

MITÄ RAUHA ON?

TAVOITE: Oppilaat pohtivat sekä omalla kohdallaan että yleisellä tasolla kysymyksiä: Mitä ihminen tarvitsee elääkseen rauhassa? Mitä voin tehdä omalta osaltani edistääkseni rauhallista ja turvallista ilmapiiriä?

VALMISTELUT: Leikkaa vihreän värisistä papereista puunlehtiä (tarpeeksi isoja, jotta niihin voi piirtää pienen kuvan tai kirjoittaa muutaman sanan). Tee ruskeasta pahvista iso puunrunko ja laita se valmiiksi seinälle paikkaan, johon se voi jäädä tämän teeman käsittelyn ajaksi kaikkien tutkitavaksi. Luokassa on hyvä järjestää etukäteen tarpeeksi liikkumatilaa lämmittelyleikkiä varten. Varaa luokkaan post-it -lappuja (punaisia ja keltaisia, yksi jokaiselle oppilaalle kumpaakin väriä).

AIKA: Tähän työpajaohjeeseen olemme koonneet alkulämmittelyharjoituksen sekä vaihtoehtoisia harjoituksia sen jatkoksi. Poimi harjoituksista aikataulunne ja ryhmänne tarpeisiin sopivimmat.



RUUHKAA LIIKENTEESSÄ

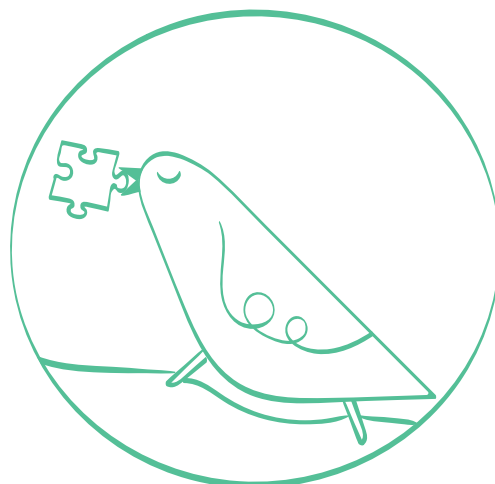
1. Siirtäkää pulpetit sivuun, jotta luokkaan syntyy tilaa kaikkien liikkua vapaasti.
2. Tässä harjoituksessa oppilaat ovat autoja ja opettaja toimii liikenteenohjaajana. Liikenteenohjaaja kertoo autoille millä vaihteella he voivat liikkua luokkatilassa ja autot vaihtavat vaihteelta toiselle ohjaajan ohjeiden mukaan.
3. Anna ohjeeksi liikkua äänettömästi ja toisiin törmäilemättä. Näytä ensin itse esimerkki kuinka liikutaan ykkösvaihteella (liioitellun ”hitaa-aat liik-keeeet”), millaista on kakkosvaihteen vauhti ja kuinka kiire autoilla on nelosvaihteella (pikakävely).
4. Lähetä autot matkaan ja vaihtele eri vaihteita niin, että oppilaat pääsevät kokeilemaan useampaan kertaan eri nopeuksia.

Harjoituksen purku:

Lopuksi, kun eri vaihteilla kulkemista on kokeiltu, pyydä oppilaita kertomaan esimerkiksi sormilla äänestämällä, millä vaihteella oli hauskin liikkua, millä hankalin JA millä vaihteella oli helpoin liikkua niin, että ehtii huomioida toiset.

Tässä keskustelussa päädytään luontevasti puhumaan myös siitä, kuinka tärkeää hidastaminen on monissa muissakin tilanteissa; toisten huomioiminen (läsnäoleva kuuntelu sekä auttaminen tarvittaessa) ja toisaalta myös ristiriitojen ehkäisy helpottuu kovasti kun kohtaamisiin on aikaa.

(Lähde: Rauhankoulu)



TURVALLINEN PAIKKA KOULUSSAMME

1. Jaa jokaiselle oppilaalle sekä keltainen että punainen post-it -lappu.
2. Jokainen saa käydä kiinnittämässä keltaisen lapun sellaiseen kohtaan koulussanne, missä kokee olonsa turvalliseksi ja hyväksi. Punainen käydään kiinnittämässä paikkaan, jossa ei ole turvallinen olo.
3. Kierrä katsomassa ja keskustelemassa oppilaiden kanssa heidän valinnoistaan.
4. Ota kuva niistä paikoista, joihin kertyy eniten lappuja. Kuvien avulla voitte vielä käydä läpi oppilaiden kanssa tämän harjoituksen herättämiä ajatuksia.

Kouluissa, joissa tätä harjoitusta on tehty, on syntynyt keskustelua myös opettajakunnassa siitä, miksi tietyt paikat voivat tuntua oppilaista turvattomilta ja mitä asialle voisi tehdä. Tämä on siis tärkeä viesti oppilailta, jota kannattaa kuulla tarkoin korvin!



RAUHANMETSÄSSÄ TARVITAAN APUA!

YK-liiton oppaasta: [Säväytä sovittellen](#) s.20-22 tarinan Rauhanmetsästä ja sen asukkaista. Rauhanmetsässä oravaperheillä on kova kiista pesäpuista. Pörrö pormestari ja Lieska Leiskuva ovat päättäneet kutsua koolle kokouksen, jossa tilannetta koetetaan sovittaa. Sovittelussa tarvitaan oppilaiden apua: Kuinka tilanne saadaan rauhoitettua? Mitä ratkaisuvaihtoehtoja keksitte? Pohdintakysymykset ja tehtävävinkit löydät oppaasta sivuilta 9-11.

RAUHANPUU

1. Jaa oppilaat pieniin ryhmiin.
2. Anna jokaiselle ryhmälle pohdintatehtävä: Mitä ihminen tarvitsee kasvaakseen ja elääkseen rauhassa?
3. Ohjeista ryhmää piirtämään (tai taidoista riippuen kirjoittamaan) lehden muotoisille paperilapuille, yksi vastaus yhdelle lapulle.
4. Kootkaa kaikkien vastaukset/laput ”rauhanpuuksi”.
5. Valitkaa yhdessä viisi tärkeintä ja sijoittakaa ne lehdiksi puun korkeimmille oksille.

Tehtävän purkukeskustelu: Mitä voimme tehdä, että nämä viisi valitsemaamme asiaa toteutuisivat omassa luokassamme tai koulussamme?

Vaihtoehtoinen tehtävä:

- Tutustukaa Helsingin koulurauharyhmän oppilaiden ja opettajien ideoimaan
- Koulurauhapuu-materiaaliin. Materiaali löytyy matkalaukusta.
- Tulostettava koulurauhapuu sekä omenat, joissa on erilaisia ystävyyteen, toisten huomioimiseen ja yhteiseen kouluhyvinvointiin liittyviä tehtäviä
- oppilaille löydät myös osoitteesta: [Koulurauhapuu](#)



Rauhan rakentajat 2. työpaja

PELÄTIN JA RASTAS

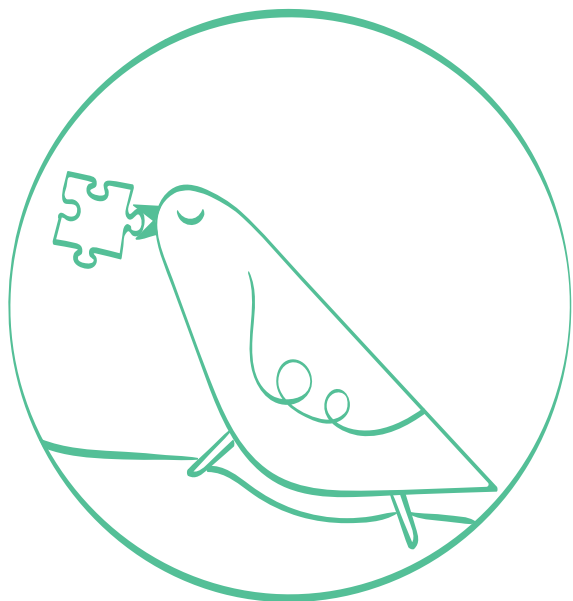
Materiaali löytyy itsenäisenä kokonaisuutena [täältä](#).

Pelätin ja rastas tarinan löydät [täältä](#).

Pelätin ja rastas -työpaja koostuu yhdessä luettavasta tarinasta sekä sitä syventävistä draama-harjoituksista. Työpaja on koottu Katri Tapolan kirjoittaman ja Alessandro Pellicionin kuvittaman samannimisen tarinan pohjalta. Pajan on suunnitellut draamapedagogi Katja Lehtola. Pelätin ja rastas vie osallistujat seikkailemaan, kuvittelemaan ja eläytymään jännittävän tarinan matkassa! Lapset pääsevät kokeilemaan eri rooleja, tutkimaan erilaisia tunteita ja ilmaisutapoja sekä harjoittelemaan toiminnallisin, elämyksellisin keinoin tärkeitä rauhankasvatuksellisia tavoitteita!

Tämän matkalaukun materiaaleista löydätte myös Pelätin ja rastas -prosessidraaman, joka on suunnattu varhaiskasvatukseen, mutta sitä on onnistuneesti ja positiivisin palauttein käytetty myös alkuopetuksen puolella.

Elämyksellisiä hetkiä Pelätin ja rastas-tarinan ja harjoitusten parissa!



*Palaute opetusharjoittelijalta, 1-3 lk
pienryhmä:*

“Tarina herätti keskustelua ja keskustelu liitettiin omaan elämään ja omiin kokemuksiin, erityisesti nämä keskustelut olivat opettajan näkökulmasta erittäin hyviä ja tärkeitä.

Minulle osui erittäin keskusteleva porukka, joten materiaalin käyttäminen oli helppoa ja lapset itse veivät keskustelua eteenpäin.

En ole itse oikeastaan vetänyt draamaa lapsille, joten tämä oli myös minulle hyvä kokemus ja käytän materiaalia varmasti uudestaan. Kiitos! :) “

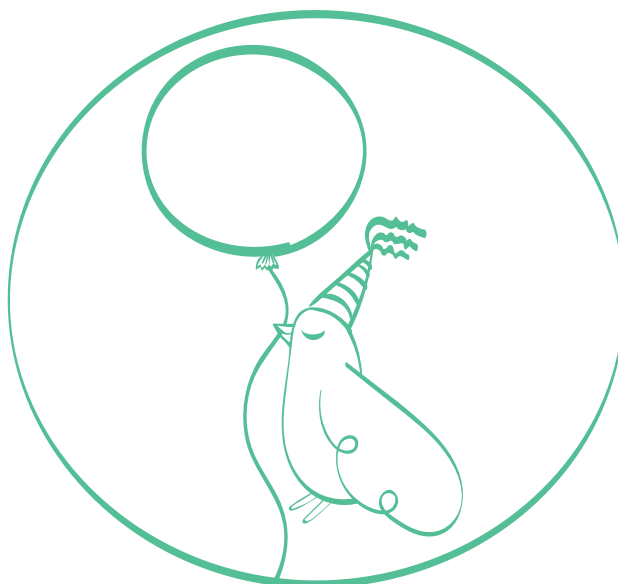
Lukunurkkaus: TARINOITA RAUHASTA

Olemme valinneet tähän kirjavinkkejä erityisesti rauhan ja rauhankasvatuksen näkökulmia ajatellen. Tarinat ovat hyvä keino käsitellä tämänkaltaisia isoja aiheita ja tuoda ne konkreettisemmaksi sekä lähemmäksi oppilaiden omaa kokemusmaailmaa. Tarinat mahdollistavat aiheen käsittelyn turvallisesti myös tunnetasolla ja eläytyen. Kuvitteellinen tarina antaa mahdollisuuden tarkastella aihetta myös etäältä ja pohtia sitä omakohtaisesti juuri sillä tasolla kuin hyvältä tuntuu. Tarinan mukana pääsee toisaalta myös heittäytymään ja eläytymään tilanteisiin, joista ei ole omia kokemuksia.

Lisätietoa tarinoiden mahdollisuuksista globaalikasvatuksessa löydät [Lapsen oikeudet toiminnallisesti](#) -oppaassa s.4-7.

Poimi luettavaksi luokkaanne sopiva kirja tai useampikin. Kirjavinkkauksen lisäksi olemme kooneet tarinoiden jatkokäsittelyyn keskustelu- ja harjoitusvinkkejä.

Lukuiloa!



Bergström, G. (2006): MIKKO MALLIKAS JA SISUKAS MUURAHAINEN

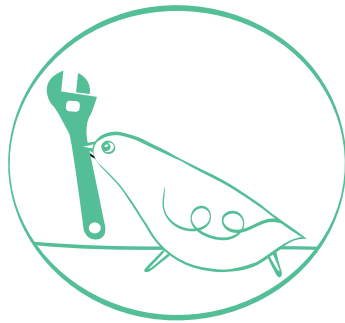
Ikäryhmäsuositus: alakouluikäiset

Tämä tarina käsittelee sotaa ja sen vaikutuksia ihmisiin. Mikon uuden ystävän Hamdin isä on ollut sodassa. Mikko haluaisi kuulla sotajuttuja, mutta Hamdin isä kokee, ettei sodasta voi oikein puhua. Oikea sota onkin ihan erilaista kuin lasten sotaleikit, -pelit ja -elokuvat. Hamdin isän kertomana sota on jotain, mikä on surullista ja pelottavaakin. Vaikeasta aiheestaan huolimatta tämä kirja onnistuu kertomaan aiheestaan lasten tasolla ja säilyttäen myös toivon muutoksesta ja mahdollisuudesta sovintoon. Tarinan pieni sisukas muurahainen luo toivoa ja kertoo viestiä siitä, miten aina on mahdollisuus rakentaa hyvää.

Pohdintakysymyksiä kirjan lukemisen jälkeen:

- Mitä Mikko ajatteli sodasta? Mitä Hamdin isä ajatteli sodasta? Mitä eroa on leikkisodalla ja oikealla sodalla?
- Mitä Hamdin isä kertoi muurahaisesta? Mikä sen tarinan opetus oli?
- Mitä eri tapoja keksitte, miten sovinnon voi tehdä?
- Oliko kirjassa jotain, mikä jäi vielä pohdituttamaan?

Tarina voi nostattaa huolta tai pelkoa turvattomuuteen liittyen. Tällöin kannattaa vielä muistuttaa, että tarinassa Hamdi perheineen muutti pois sota-alueelta kun Hamdi oli pieni vauva. Lasten elämää pyritään kaikin tavoin suojaamaan ja turvaamaan. Voitte tutustua esimerkiksi YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, ja siihen mitä kaikkea lasten elämässä pyritään suojaamaan ja turvaamaan sen avulla. (Ks. [Comasito-opas](#) s. 288-290 lasten oikeudet tiivistettynä)



Jatkovinkki!

[Comasito-oppaasta](#) löydät toiminnalliset tehtävät: "Kuvilla väkivallattomaksi" (s.130-131) ja "Taistelu appelsiinista" (s.166-167) joiden avulla voitte syventyä tarkemmin konfliktien, ristiriitojen ja sovittelun teemoihin. Opas sisältää selkeät toimintaohjeet ja valmiita purku- ja pohdintakysymyksiä harjoituksiin.

Nuotio, E. (2017): KARHU JA KAVERIT

Ikäryhmäsuositus: alakouluikäiset

Karhu ja kaverit -sanataidekirja sisältää Eppu Nuotion kirjoittamia vauhdikkaita ja mielikuvitusrikkaita tarinoita, joiden teemat liittyvät 8-11-vuotiaiden kokemusmaailmaan. Kirjan tarkoituksena on houkutella lasten luovuus esiin ja antaa välineitä tutkia, pohtia ja eläytyä sanataiteen keinoin erilaisiin arjen kysymyksiin.

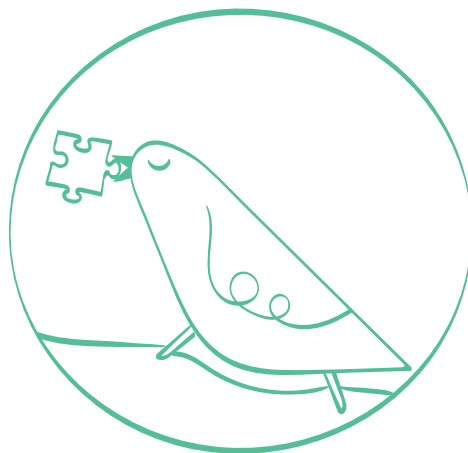
Lukekaa kirjasta ensimmäinen tarina: **“Tyypä”**. Tarina kertoo kiusaamistilanteesta ja sen ratkaisusta. Miettikää yhdessä erilaisia vaihtoehtoisia ratkaisuja kirjassa kuvattuun kiusaamistilanteeseen. Sivuilta 10-13 löytyy monipuolisesti erilaisia toiminnallisia tehtäviä tämän tarinan käsitteeseen.

Kaskinen A-M. (2007): LIIAN RASKAS REPPU, KUINKA SELVISIN KIUSSAAMISESTA

Ikäryhmäsuositus: alakouluikäiset

Anna-Mari Kaskisen kirja: “Liian raskas reppu” kertoo tokaluokkalaisesta Erkosta ja kiusaamisesta. Erkon tarinan avulla on hyvä keskustella luokassa, mitä kiusaamisen muotoja on olemassa, miksi kiusaamista tapahtuu ja mitä sille voi tehdä. Kirja on kipeästä aiheestaan huolimatta silti valoisa ja humoristinenkin, joten se luo varmasti toiveikasta ilmapiiriä lukijoilleen:

Kiusaamiseen on mahdollista puuttua ja siihen pitää rohkeasti puuttua!



Kirkkopelto, K. (2016): PIKI

Haapasalo, T. (2016): MUN JA SUN JUTTU -OPAS

Ikäryhmäsuositus: varhaiskasvatus ja alakouluikäiset

Piki-kirja nostaa esille kaverina olemisen ja sovittelun kysymyksiä oivallisesti sadun keinoin, mutta havainnollistaa hienosti sellaisia arkisia tilanteita, jotka ovat varmasti kaikille lapsille tuttuja. Tarinalle kannattaa antaa aikaa.

Pikiä kannattaa lukea osissa, pysähtyä ja tehdä välillä siihen liittyviä tehtäviä **Mun ja sun juttu! oppaasta**.

Esimerkiksi tehtävät: Hyvät sanat (s.26), Rajaharjoituksia (s.30) ja Peukutusta (s.31) ovat hyviä tehtäviä, joissa harjoitellaan vuorovaikutustaitoja, toisen huomioimista ja ristiriitatilanteiden ratkaisemista. Oppaasta löytyy myös runsaasti muita näihin teemoihin sopivia toiminnallisia harjoituksia ja ne on merkattu eri ikäryhmille ja tehtävätyypeittäin helposti löydettäviksi!

Luettuanne koko tarinan, on vielä hyvä nostaa esille positiivisessa ja kannustavassa hengessä erityisesti rohkeuden teemaa. Monissa lasten konfliktitilanteissa vaaditaan erityistä rohkeutta kertoa oma mielipiteensä, puolustaa kaveria tai puuttua tilanteisiin, jotka eivät tunnu oikeilta. On myös rohkeutta hakea aikuiselta apua tilanteisiin, jotka tuntuvat vaikeilta.

Rohkeutta voitte harjoitella esimerkiksi näillä tehtävillä (Mun ja sun juttu!):

- Stop-merkki kiusaamiselle (s.55)
- Avun tarvitseminen (s.70)
- Pikin superloikka, Salamasankari, Voima-asu (s.18-19). Nämä harjoitukset voidaan tehdä pohtien, mitä rohkeusvoimia Salamasankarilla voisi olla? Millainen voisi olla rohkeusviitta? Mitä kaveritaitoja Salamasankari tarvitsee ollakseen hyvä kaveri toisten kanssa? Salamasankari uskaltaa auttaa toisia ja hakea apua aikuiselta tarvittaessa. Piirtäkää Salamasankareita erilaisissa rohkeustilanteissa!



Jeffers. O. (2012): YSTÄVÄ AVARUUDESSA

Ikäryhmäsuositus: varhaiskasvatus ja alakouluikäiset

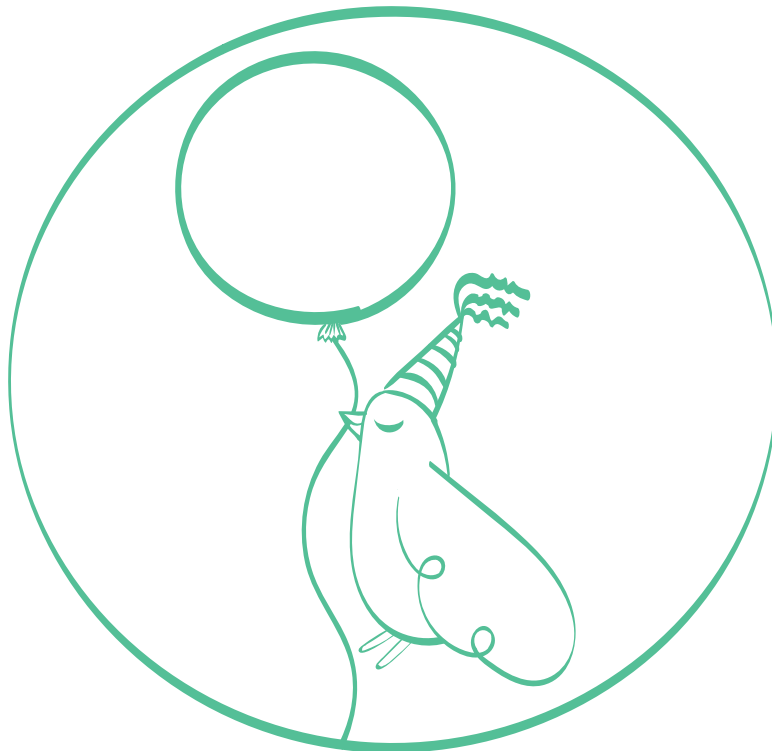
Oliver Jeffersin kirjassa Pojan lentomatka korkeuksiin johtaa yllättävään kohtaamiseen kaukana avaruudessa, jossa yhteinen avuntarve yhdistää yli kielimuurien. Vaikka kohtaajat ovat hyvin erilaisia keskenään, heistä tulee ystävät. Tarinan avulla voi käsitellä kysymystä siitä, kuinka olemme kaikki arvokkaita vaikka olisimme erilaisia. Myös kohtaajien välille syntynyt ystävyys on hyvä tarkastelun kohde.



Parr, T. (2008): RAUHAKIRJA

Ikäryhmäsuositus: varhaiskasvatus ja alakouluikäiset

Todd Parrin Rauhakirjassa kerrotaan sanoin ja hauskein piirroskuvin, mitä kaikkea rauha voi tarkoittaa. Rauha on halaamista, ystäväystymistä, musiikin kuuntelua ja naapurin auttamista. Rauha on puhdasta vettä ja sitä, että pizzaa riittää kaikille. Lukekaa kirja yhdessä ja keskustelkaa sen herättämistä ajatuksista. Youtubesta löydätte kirjan kuvia esittelevän pienen videon hakusanoilla: Todd Parr: Rauhakirja. Innostutteko kokoamaan oman taidenäyttelyn lasten piirtämistä kuvista aiheena: "Rauha meidän KOULUSSAMME TAI päiväkodissa on.." ?



RAUHAN RAKENTAJAT

Vinkkejä jatkoon:



- [Mannerheimin Lastensuojeluliitto](#): Kaveriviikko

[Kaveriviikko](#) on paikallinen viikko, jolloin lapset ja nuoret harjoittelevat kaveritaitoja ja toisten huomioon ottamista. Kaveriviikolla on mahdollista tehdä monenlaista mukavaa, mutta sen ei tarvitse olla mitään isoa ja työllistävää.

Valmiit, tulostettavat kaveripassit löydät [täältä](#).

- [YK-liitto](#): Sopulipolku

Sopulipolku on ulkona toteutettava suunnistustyyppinen tehtävärata, joka on sovellettavissa myös työpajatyyppiseen toimintaan sisäkäytössä.

Yk-liiton sovitteluun liittyvän materiaalin löydät täältä: [Sopulipolun ohjeet](#)

- [Suomen Mielenterveysseura](#): Tunnekortit ja Kaveritaitokortit

Matkalaukun ristiriitakuvakorteissa on käytetty Suomen Mielenterveysseuran kuvituksia. Heidän sivuiltaan löydät runsaasti lisämateriaalia esimerkiksi tunne- ja kaveritaitoihin liittyen.

Materiaalin löydät täältä: [Tunnekortit varhaiskasvatukseen](#) ja [Kaveritaitokortit](#).

- [Viitottu rakkaus](#)

Viitottu rakkaus on erityislapsen äidin, Mari Mattssonin, ylläpitämä sivusto, jolta löytää laajasti esimerkiksi kuvamateriaalia, tehtäviä ja pelejä eri teemoihin liittyen.

Tunnetaitoihin liittyvää materiaalia löydät täältä: [Tunnetaidot](#).

Jatkovinkkinä Maailmankoulu

Maailmankoulun [nettisivuilta](#) löydät lisää vinkkejä lapsen oikeuksien käsittelyyn.

Esimerkiksi:

- Käy kurkkaamassa [Maailman rauhan teemapäivä](#) sivulta kootusti vinkkejä lapsen oikeuksien käsittelyyn. Maailma rauhan päivää vietetään syyslukukaudella 21.9.
- Hyödynnä Maailmankoulun [materiaalipankkia](#) ja hae Lapsen oikeuksien teemalla eri ikäryhmille sopivaa materiaalia.
- Vilkaise Maailmankoulun [videolistalta](#) ideoita tunnille.
- Löydä teemaan sopivaa luettavaa Maailmankoulun [kirjalistoilta](#).

Huomaathan, että voit tilata Maailmankoulun sivuilta [Uutiskirjeen](#). Näin saat ajankohtaisia vinkkejä kuukausittain!





RAUHANKASVATUS-
INSTITUUTTI